

Novel·la

Testimoni de follia

Jaume Ferrer

Un estudiant anònim deixa escrites les seves impressions i pensaments sobre la seva vida, viscuda des de l'òptica d'un jove que descobreix el món i s'interpel·la sobre la relació que estableix amb la realitat que l'envolta i l'entorn familiar. Aquest procés és viscut amb una intensitat torbadora que el durà a enfilar inconscientment el camí de la bogeria. Un camí que anirà fent indefectiblement mentre la vida el situa constantment en una cruïlla de camins, i cal saber triar bé per no acabar en la via morta del conformisme i la hipocresia o de la follia.

De família de mariners, de bon principi reivindica la llibertat de triar el seu camí a la vida, sense impositions: "No em digueu que sóc en mal camí, car és el camí que em plau. Ara no vull cambres d'estudi ni recintes tancats: vull veure el mar." L'estudiant es revolta interiorment, de pensament, contra l'universitarisme, que creu que fomenta un pensament vacu i acrític. Així, en l'obertura del curs universitari al paranímf ironitza sobre el catedràtic que fa el discurs: "Com menys se'ls entén pensen que més se'ls admira i és per això que de vegades no s'entenen ni ells." Sebastià Juan Arbó, per la seva banda, no formava part de l'establishment literari de l'època i tenia formació autodidacta.

Notes d'un estudiant que va morir boig va ser publicada per primer cop el 1933, i l'escriptor ebrenc la reelabora al llarg de la seva vida i en modificarà el títol: *Hores en blanc* i *L'hora negra*. La present edició parteix de la publicada el 1935 als *Quaderns Literaris*. L'obra està configurada per un conjunt de notes esparses que, sota la forma de diari personal, sense ser ben bé una novel·la, parteix de la fragmentació que acaba donant una unitat calidoscòpica, un trencadís d'una vida rebel. Un text que també cal posar-lo en sintonia amb el context històric dels anys trenta, ple de canvis i transformacions profunds: el període d'entreguerres, les avantguardes, el final de la dictadura de Primo de Rivera i la proclamació de la Segona República. Al text, el ritme frenètic i abrupte el marquen les nombroses impressions barrejades amb records que flueixen de la memòria, però la ciutat com espai també hi contribueix: "iA la ciutat! És bella la ciutat si un la sap agafar." En aquests anys la novel·la psicològica desenvolupava l'acció en ambients urbans; per l'autor era la primera que ubicava fora del camp, després de publicar *L'inútil combat* (1931) i *Terres de l'Ebre* (1932).

El context de crisi i transformació dels anys trenta pot recordar d'alguna manera l'actualitat, i que ha portat a reeditar un text que vol trobar nous lectors i una lectura renovada. El lector es capbussarà en unes pàgines fosques i febrotes que arriben a transmetre una desesperació que és molt habitual de la vida moderna, en aquest cas l'heroi negatiu s'adona com els temps canvien però no sap com reaccionar. El dubte hamletic hi és present, però és incapaç de resoldre'l: la reflexió neutralitza l'acció. El jove estudiant inconformista, inadaptat, rebel, però passiu, fa que la seva manca d'acció el porti cap a l'autodestrucció. La lliçó del llibre és de plena actualitat en els nostres dies: el sentit crític sense voluntat condueix cap a l'abisme. *

sobre l'amor i el desamor, i sobre la prolixa llista d'afectes i sentiments que en deriven. Són molt ben escrits, amb un nervi viu, en un estil molt diferent, posem per cas, del de la trilogia *De fems i de marbres*. L'autor hi demostra que, en això de l'amor, en el fons no hi ha lliçons vàlides. Algunes tendències diguem-ne universals, sí. Però, al cap i a l'últim, la casuística és molt diversa. D'aquí neixen aquestes històries. "Costa, això. Però potser serà més divertit", pensa Eva, després d'haver consumat el pecat original. I continuem depenent d'aquella poma mossegada.

Hi ha la ficció vària de l'amor: la dels amants, alimentada per jocs imaginatius; la de la parella casada, alimentada per l'erosió i la mentida. Un poema de Jean Sprackland, traduït per Miquel Desclot, assegura que l'amor és com aixafar merda de gos: no t'acabes d'alliberar mai de la flaire. Serés va acolorint les seves històries amb detalls esplèndids, que donen compte de la difícil convivència entre els que s'estimen: "Es veien els filets blancs i llarguissims de pèl [d'un gos] per tota la tapisseria antracita." El cos, que es marceix: "Dues cicatrius al maluc, els tatuatges que ja havia vist al riu, mats i tristos." Els cotxes —els luxosos i els penosos utilitaris; o dues motos antitètiques— són com altres personatges que defineixen els personatges humans.

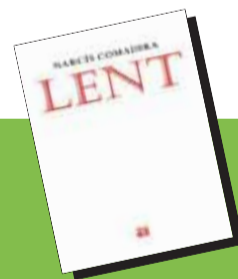
Les històries s'ambienten al país, hi surten infinitat de pobles catalans. A *La primera esquerdà* relata la pèrdua de la innocència d'un nen. En *Mirall de cortesia* un home s'adorm veient dormir la seva dona, reparant en els "moviments dels ulls sota les parpelles i alguna arrufada de nas que li devia provocar el somni que mai no sabré".

Frases finals brillants

Serés resol molt bé els contes, i els rubrica amb frases finals brillants. Tant és si el desenllaç és obert o tancat. Les seves parelles, com les de Carver, estan sotmeses a tota mena de temperis. A pressions, a una certa violència. També hi ha tendresa. Potser els que han durat més són la parella de captaires que viuen a prop del Camp Nou. En un relat, una heura que repta, amenaçadora, per una façana no fa presagiar res de bo. En un altre, un funest cop d'atzar fa que una parella de nens hagin d'anar a viure a casa dels seus oncles. En *Volar*, una parella espera, a l'aeroport, per embarcar a l'avió que els ha de dur a Nova York. I comencen a xerrar amb un tal Josep Atienza, que té una filla que hi treballa —en la recerca sobre el càncer—. És un conte, com tots els altres, de poques paraules, però que diu moltes coses —dels que en diu més, probablement—. És un bon llibre, no pas un títol circumstancial. *

Notes d'un estudiant que va morir boig
 Autor: **Sebastià Juan Arbó**
 Editorial: **Club Editor**
Barcelona, 2012
 Pàgines: **123**
 Preu: **15 euros**

Lent
 Autor: **Narcís Comadira**
 Editorial: **Edicions 62**
Barcelona, 2012
 Pàgines: **77**
 Preu: **18 euros**

Narcís Comadira escolta com reciten els seus poemes de 'Lent'

DAVID BORRAT